

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.020.01.2019

Pan
prof. dr hab. Wiesław Bielawski
Rektor Szkoły Głównej Gospodarstwa
Wiejskiego w Warszawie
ul. Nowoursynowska 166
02-766 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/025 - Finansowanie badań podstawowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	prof. dr hab. Wiesław Bielawski, Rektor SGGW, od 1 września 2016 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: prof. dr hab. Alojzy Szymański, Rektor SGGW, od 1 września 2008 r. do 31 sierpnia 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki. 2. Efekty zrealizowanych projektów.
Okres objęty kontrolą	Lata 2011-2018
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Bartosz Pomykała, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/153/2019 z 2 października 2019 r. 2. Marta Knigawka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/158/2019 z 11 października 2019 r.

(akta kontroli: tom I, str. 1-5)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

SGGW zrealizowała projekty zgodnie z założeniami konkursów ogłoszonych przez Narodowe Centrum Nauki⁵ i w terminach określonych w zawartych umowach. Zakupiona aparatura naukowo-badawcza została w całości zagospodarowana przez Uczelnię po zakończeniu projektów. Raporty końcowe z realizacji projektów zostały sporządzone terminowo i zawierały wymagany zakres, w tym popularyzatorski opis rezultatów projektów. W wyniku realizacji projektów objętych kontrolą osiągnięto ustalone w umowach efekty w postaci publikacji w wydawnictwach o zasięgu międzynarodowym.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niedokonania zwrotu wymaganych odsetek bankowych uzyskanych w latach 2013-2015 od środków przekazanych przez NCN oraz zawarcia z wykonawcami projektu dwóch umów cywilnoprawnych niezgodnie z obowiązującymi w SGGW zasadami zawierania takich umów.

¹ Dalej: Uczelnia lub SGGW.

² Wybrany na kadencję do dnia 31 sierpnia 2020 r.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: NCN.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja projektów dofinansowanych przez Narodowe Centrum Nauki

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2011-2018 Uczelnia realizowała łącznie 115 projektów badawczych finansowanych ze środków NCN w ramach konkursów: Opus (54 projekty), Sonata (17 projektów), Maestro (jeden projekt), Preludium (42 projekty) oraz Etiuda (jeden projekt), na które otrzymała dofinansowanie w łącznej wysokości 54 930,1 tys. zł. Do końca 2018 r. SGGW zakończyła realizację 64 projektów⁷ (w łącznej kwocie dofinansowania 23 273,8 tys. zł), spośród których 40 zostało rozliczonych (11 742,8 tys. zł)⁸.

Szczegółową kontrolą objęto 10 rozliczonych projektów⁹, w tym po cztery projekty Opus i Preludium oraz dwa projekty Sonata, na które wydatkowano ze środków NCN łącznie 3 274,6 tys. zł¹⁰.

(akta kontroli: tom I, str. 31-53, 56, 69-72, 265; tom II, str. 69, 143, 214, 258, 317, 375, 461, 516, 559, 603)

1.2. W ramach konkursów Opus kontrolą objęto cztery projekty zrealizowane w latach 2011-2017 w ramach edycji I¹¹, II¹² i V¹³. We wszystkich projektach spełniono warunki formalne określone w ogłoszeniach konkursów oraz prawidłowo i terminowo złożono wnioski o finansowanie projektu badawczego, zawierające wymagane oświadczenia o niefinansowaniu zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł.

Na realizację ww. projektów Opus, na podstawie zawartych umów, przyznano dofinansowanie w łącznej kwocie 2 207,5 tys. zł, wykorzystane przez SGGW w całości. Uczelnia dla każdego z projektów prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową. Badanie próby 104 dowodów księgowych, o łącznej wartości 1 201,3 tys. zł wykazało, że na dowodach tych wskazano źródło finansowania danego projektu. We wszystkich kontrolowanych projektach dokonano przesunięć środków między poszczególnymi pozycjami kosztorysu (zmiany nie były większe niż 15% kosztów). Z wyjątkiem dwóch zmian (w dwóch projektach)¹⁴ środki te przesunięto za zgodą Prorektora ds. Nauki. W jednym projekcie¹⁵ środki w kwocie 2,6 tys. zł, w związku z przekroczeniem 15% limitu, przeniesiono za zgodą NCN¹⁶.

(akta kontroli: tom I, str. 56-58, 64-66, 69-72, 74-115, 154-172, 203-214, 281, 288-303; tom II, str. 2-35, 57, 71-111, 376-433, 450, 561-587)

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ W tym w ramach konkursów: Opus - 34 projekty, Sonata - 7 projektów oraz Preludium - 23 projekty.

⁸ W tym w ramach konkursów: Opus - 22 projekty, Sonata - 5 projektów oraz Preludium - 13 projektów.

⁹ W tym: sześć projektów 2011/01/B/NZ2/01631, 2011/03/B/NZ9/03387, 2011/03/D/ST8/04309, 2011/03/N/HS4/03090, 2012/07/N/NZ4/02413, 2013/09/D/NZ9/04150 rozliczono do końca 2018 r., cztery projekty 2012/07/N/NZ9/01797, 2013/09/B/HS4/03606, 2013/09/N/NZ9/01895, 2013/09/B/NZ9/00115 rozliczono w I kwartale 2019 r.

¹⁰ Łączna kwota dofinansowania wynosiła 3 274,9 tys. zł.

¹¹ Projekt „Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin” (2011/01/B/NZ2/01631).

¹² Projekt „Grafen i nanokompleksy grafitu jako modulatory odżywiania komórki i ekspresji białka p53 w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego in vitro i in ovo” (2011/03/B/NZ9/03387).

¹³ Projekty: „Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce” (2013/09/B/HS4/03606) oraz „Rola wewnątrzkomórkowego i wydzielanego mikroRNA w humoralnych oddziaływaniach kontrolowanych przez IL-6, IL-8 i IL-15 pomiędzy adipocytami i mioblastami w czasie różnicowania” (2013/09/B/NZ9/00115).

¹⁴ W projektach „Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin” (2011/01/B/NZ2/01631) oraz „Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce” (2013/09/B/HS4/03606) dokonano przesunięcia środków do kwoty 4,26 zł.

¹⁵ „Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce” (2013/09/B/HS4/03606).

¹⁶ W związku z oszczędnością przy zakupie aparatury naukowo-badawczej, środki przeniesiono do pozycji inne koszty bezpośrednie.

Brak ww. zgód kierownicy projektów uzasadnili ujęciem w raportach końcowych, podpisanych przez Prorektora ds. Nauki ww. zmian. Ponadto NCN nie wносило uwag do dokonanych zmian oraz nie wymagało przedłożenia pisemnych zgód kierownika jednostki, a projekty zostały rozliczone.

(akta kontroli: tom I, str. 359-360, 369, 376, 388, 399)

Koszty bezpośrednie objętych kontrolą projektów Opus, wyniosły łącznie 1 767,9 tys. zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 438,2 tys. zł, aparatura naukowo-badawcza 300,1 tys. zł i inne koszty bezpośrednie 1 029,6 tys. zł.

Wynagrodzenia wraz z pochodnymi zostały wypłacone wykonawcom zatrudnionym na podstawie umów o dzieło (379,6 tys. zł) oraz umów zlecenie (58,6 tys. zł). Wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w SGGW stanowiły od 47% do 78% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w danym projekcie. W trzech projektach zakupiono aparaturę badawczo-naukową, tj. urządzenie do analizy wielkości cząstek nanometrycznych i potencjału zeta wraz z wyposażeniem (269,7 tys. zł), sprzęt komputerowy¹⁷ (28,1 tys. zł) oraz wielofunkcyjne urządzenie do drukowania, kopiowania i skanowania (2,3 tys. zł). Po zakończeniu realizacji projektów aparatura została przekazana na własność SGGW i była użytkowana przez Wydziały, które realizowały ww. projekty. Inne koszty bezpośrednie dotyczyły m.in. delegacji i wyjazdów na krajowe i zagraniczne konferencje naukowe wraz z opłatami za uczestnictwo, szkoleń, zakupu sprzętu laboratoryjnego, sprzętu elektronicznego i materiałów do badań (np. odczynniki) oraz usług zewnętrznych (tłumaczenia, usługi laboratoryjne).

Koszty pośrednie ww. projektów wyniosły 439,6 tys. zł i stanowiły od 29% do 30% kosztów bezpośrednich i były zgodne z limitami wskazanymi w II i V edycji Opus¹⁸.

Ze środków przyznanych na realizację kontrolowanych projektów nie ponoszono wydatków na stypendia. W jednym projekcie¹⁹ sfinansowano koszty 16 publikacji pokonferencyjnych w łącznej kwocie 3,9 tys. zł. Przyznane finansowanie na realizację kontrolowanych projektów nie stanowiło pomocy publicznej.

(akta kontroli: tom I, str. 66, 69-73, 224-230, 235-236, 240-241, 254-259, 262-263, 268-272, 277-278, 282, 285-287, 315, 319-324, 329-331, 412, 417-418, 425; tom II, str. 43-68, 112-142, 434-460, 589-603)

Wszystkie projekty zostały zrealizowane terminowo. W jednym projekcie²⁰, za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu do umowy, przedłużono termin realizacji projektu o 12 miesięcy. Zmiana terminu związana była z potrzebą przeprowadzenia dodatkowych badań i analiz bioinformatycznych. Harmonogramy realizacji projektów nie zawierały terminów rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych zadań badawczych, a jedynie czas ich trwania (w miesiącach). W ww. projektach nie wprowadzono innych zmian wymagających zgody NCN.

(akta kontroli: tom I, str. 64-65, 67-68; tom II, str. 34, 36-42, 110, 424, 586)

Warunki konkursów Opus nie przewidywały limitów wykonawców oraz zasad ich naboru. We wszystkich kontrolowanych projektach Opus przewidziana liczba wykonawców wzrosła z planowanych łącznie 25 (w tym czterech w roli kierowników projektów) do łącznie 58. Spośród 33 dodatkowych wykonawców, 25 zostało włączonych do realizacji projektów za zgodą Prorektora ds. Nauki. W przypadku pozostałych ośmiu wykonawców (zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych) kierownik projektu nie wystąpiła z wnioskiem o taką

¹⁷ W tym: dwa komputery stacjonarne, dwa monitory, trzy komputery przenośne, dwa dyski zewnętrzne, jedną drukarkę.

¹⁸ W I edycji konkursu Opus nie ustalono limitu wydatków kosztów pośrednich.

¹⁹ „Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin” (2011/01/B/NZ2/01631).

²⁰ „Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin” (2011/01/B/NZ2/01631).

zgodę²¹. Włączenie dodatkowych wykonawców związane było z potrzebą przeanalizowania dużej ilości danych bioinformatycznych i statystycznych (cztery osoby), przeprowadzenia ankiet w gospodarstwach wyspecjalizowanych w produkcji żywca wieprzowego w 12 województwach (21 osób), zastosowania dodatkowych zabiegów laboratoryjnych (sześć osób) oraz wykonania specjalistycznych badań związanych z podawaniem zawiesiny nanokompleksów do określonego miejsca w guzie glejaka w mózgu (dwie osoby).

Łączna suma wypłaconych wynagrodzeń była mniejsza o 0,8 tys. zł od kwot wskazanych we wnioskach o finansowanie.

(akta kontroli: tom I, str. 66, 71, 126-137, 227-230, 282, 359, 364-365, 369, 410-411, 416; tom II, str. 57-62, 126-137, 450-454, 597-600)

Kierownik projektu, w którym dokonano zmian w zespole projektowym bez zgody Prorektor ds. Nauki, wyjaśniła, że prowadzone badania należały do pionierskich i działając w dobrej wierze, kierując się potrzebami projektu, nie dopełniła formalności. Jednak informacja o zwiększeniu liczby wykonawców była zawarta w raportach rocznych (za 2014 r. i 2015 r.) i końcowym, które bez zastrzeżeń zostały zatwierdzone przez NCN.

(akta kontroli: tom I, str. 359-360, 369, 376, 388, 399)

We wszystkich poddanych kontroli projektach Opus zrealizowano prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wnioskach o finansowanie i opisano wyniki prowadzonych badań w pracach naukowych. Dzięki wykorzystanym wynikom projektów dwóch doktorantów uzyskało stopień naukowy doktora, a pięciu studentów uzyskało tytuł zawodowy: magistra (dwie osoby), inżyniera (jedna osoba) i licencjata (dwie osoby).

Kierownicy kontrolowanych projektów sporządzili raporty roczne i końcowe w terminach określonych w umowach.

(akta kontroli: tom I, str. 264; tom II, str. 22, 68, 45-50, 93, 114-119, 141-142, 392, 438-441, 572, 594-596)

1.3. W ramach konkursów Preludium kontrolą objęto cztery projekty zrealizowane w latach 2012-2017 (edycje II²², IV²³ i V²⁴). We wszystkich projektach spełniono warunki formalne określone w ogłoszeniach konkursów, w tym szczegółowe warunki stawiane kierownikom projektów oraz prawidłowo i terminowo złożono wnioski o przyznanie finansowania wraz z oświadczeniem o niefinansowaniu zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł.

Z łącznej kwoty dofinansowania 437,6 tys. zł, przyznanej na podstawie zawartych umów, SGGW wydatkowała 437,3 tys. zł. Niewykorzystane środki w wysokości 288,03 zł²⁵ Uczelnia zwróciła na rachunek NCN w terminie określonym w umowie. Dla ww. projektów Preludium prowadzono wyodrębnioną ewidencję księgową. Badanie próby 63 dowodów księgowych o łącznej wartości 198,1 tys. zł wykazało, że wskazano w nich źródło finansowania. W trzech projektach, dokonano przesunięć środków między poszczególnymi pozycjami kosztorysu (zmiany nie

²¹ W projekcie „Grafen i nanokompleksy grafitu jako modulatory odżywiania komórki i ekspresji białka p53 w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego *in vitro* i *in ovo*” (2011/03/B/NZ9/03387), zwiększono liczbę wykonawców z 11 do 19.

²² Projekt „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090).

²³ Projekty „Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniamięsaków poszczepiennych kotów - badania *in vitro* oraz *in ovo*” (2012/07/N/NZ4/02413) oraz „Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BScV)” - (2012/07/N/NZ9/01797).

²⁴ Projekt „Nanocząstki platyny jako regulatory autokonsumpcji DNA w procesie śmierci komórki w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego *in vitro* i *in ovo*” (2013/09/N/NZ9/01895).

²⁵ Dotyczy projektu „Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BScV)” - (2012/07/N/NZ9/01797).

przekroczyły limitu 15%). Z wyjątkiem dwóch zmian (w dwóch projektach)²⁶, środki przesunięto za zgodą Prorektora ds. Nauki.

(akta kontroli: tom I, str. 56, 61-63, 66, 69-75, 127-153, 188-202, 265, 281, 288-303; tom II, str. 216-257, 236, 260-296, 319-357, 519-543, 552, 612-613)

Kierownicy projektów dokonujący zmian w kosztorysach wyjaśnili, że ww. przesunięcia zostały wykazane w raportach końcowych, które zostały podpisane przez Prorektora ds. Nauki. Ponadto NCN nie wносиło uwag do dokonanych zmian oraz nie wymagało przedłożenia pisemnych zgód kierownika jednostki, a projekty zostały rozliczone.

(akta kontroli: tom I, str. 359-360, 369, 376, 388, 399)

Łączne koszty bezpośrednie objętych kontrolą projektów Preludium, wyniosły 364,5 tys. zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi 90,6 tys. zł i inne koszty bezpośrednie 273,9 tys. zł. Wynagrodzenia wraz z pochodnymi zostały wypłacone wykonawcom zatrudnionym na podstawie umów o dzieło (86,5 tys. zł) oraz umów zlecenia (4,1 tys. zł). Wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w SGGW stanowiły w poszczególnych projektach od 44% do 100%²⁷ poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w danym projekcie. Inne koszty bezpośrednie dotyczyły m.in. kosztów wyjazdów na krajowe i zagraniczne konferencje naukowe, publikacji oraz zakupu materiałów biurowych i laboratoryjnych.

Koszty pośrednie wszystkich kontrolowanych projektów Preludium wyniosły łącznie 72,9 tys. zł i stanowiły 20% kosztów bezpośrednich, co było zgodne z limitem kosztów określonym w poszczególnych edycjach konkursu Preludium.

Ze środków przyznanych na realizację kontrolowanych projektów nie ponoszono wydatków na stypendia. Przyznane finansowanie nie stanowiło pomocy publicznej. W jednym projekcie²⁸ poniesiono koszty czterech publikacji w czasopiśmie naukowych w łącznej wysokości 4,4 tys. zł (inne koszty bezpośrednie).

(akta kontroli: tom I, str. 66, 71-73, 232-234, 239, 262-263, 283, 285-286, 315, 317-318, 327-328, 415, 424; tom II, str. 299-316, 360-374, 546-556, 604-619)

Wszystkie projekty zostały zrealizowane terminowo. Termin realizacji jednego projektu²⁹, za zgodą NCN i na mocy zawartego aneksu, przedłużono o 12 miesięcy. W związku z koniecznością wykonania badań terenowych w wyspecjalizowanych gospodarstwach rolniczych w kilku województwach, wydłużono okres realizacji projektu o sześć miesięcy, a następnie, w związku z opóźnieniem w zbieraniu danych z gospodarstw o kolejnych sześć miesięcy. W harmonogramach nie określono momentu rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych zadań badawczych. W ww. projektach nie wprowadzono innych zmian wymagających zgody NCN.

(akta kontroli: tom I, str. 64-65, 67-68; tom II, str. 247, 249-257, 295, 236, 543)

W poddanych kontroli projektach Preludium uczestniczyło łącznie 10 wykonawców, w tym czterech w roli kierowników projektów. W jednym projekcie³⁰, za zgodą Prorektora ds. Nauki, zastąpiono wykonawcę w związku z jego wyjazdem na staż za granicę. Łączna suma wypłaconych wynagrodzeń była większa od planowanej o 4,9 tys. zł i za zgodą Prorektora ds. Nauki i zgodnie z umową została sfinansowana z innych kosztów bezpośrednich. Wzrost wynagrodzenia dotyczył

²⁶ W projektach: „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090) oraz „Nanocząstki platyny jako regulatory autokonsumpcji DNA w procesie śmierci komórki w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego *in vitro* i *in ovo*” (2013/09/N/NZ9/01895) dokonano przesunięcia środków do kwoty 23,20 zł.

²⁷ Dotyczyło to dwóch wykonawców zatrudnionych w projekcie „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090).

²⁸ „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090).

²⁹ „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090).

³⁰ „Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniakomięsaków poszczepiennych kotów - badania *in vitro* oraz *in ovo*” (2012/07/N/NZ4/02413).

wykonania przez kierownika projektu dodatkowej pracy, tj. analiz statystycznych (z wykorzystaniem programu zakupionego przez SGGW), którą zaplanowano zlecić firmie zewnętrznej. Warunki konkursów nie przewidywały szczególnych warunków oraz procedury naboru wykonawców.

We wszystkich poddanych kontroli projektach Preludium zrealizowano prace zgodnie z zakresem przewidzianym we wnioskach o finansowanie. W efekcie prowadzonych badań powstały prace naukowe, a dwóch kierowników projektu uzyskało stopień naukowy doktora. Z realizacji wszystkich projektów kierownicy sporządzili raporty roczne i końcowe w terminach określonych w umowach.

(akta kontroli: tom I, str. 232-234, 239, 264, 283, 429; tom II, str. 231-232, 277, 301-304, 307-310, 316, 336-337, 367, 369-370, 543, 549-550, 553-554, 610, 613-614)

1.4. W ramach konkursów Sonata kontrolą objęto dwa projekty zrealizowane w latach 2012-2017 (edycje II³¹ i V³²). W projektach tych spełniono warunki formalne określone w ogłoszeniach konkursów, w tym szczegółowe warunki stawiane kierownikom projektów oraz prawidłowo i terminowo złożono wnioski o przyznanie finansowania wraz z oświadczeniem o niefinansowaniu zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł.

Na realizację objętych kontrolą projektów Sonata SGGW wydatkowała całą przyznaną, na podstawie zawartych umów, kwotę dofinansowania wynoszącą 629,8 tys. zł. Dla każdego z projektów Uczelnia prowadziła wyodrębnioną ewidencję księgową. Badanie 35 dowodów księgowych o łącznej wartości 194,9 tys. zł wykazało, że posiadały one informacje o źródle finansowania ze środków danego projektu. W dwóch projektach, zgodnie z umową o realizację projektów Sonata i za zgodą Prorektora ds. Nauki, dokonano przesunięć między poszczególnymi pozycjami kosztorysu (nie przekraczających limitu 15%).

(akta kontroli: tom I, str. 56, 59-60, 63, 66, 69-72, 116-126, 173-187, 281, 288-303; tom II, str. 146-174, 463-491)

Koszty bezpośrednio kontrolowanych projektów Sonata wyniosły łącznie 515,9 tys. zł, w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi - 288,4 tys. zł, aparatura naukowo-badawcza - 132,3 tys. zł oraz inne koszty bezpośrednio - 95,2 tys. zł. Wynagrodzenie wypłacono wykonawcom zatrudnionym na podstawie umów o dzieło (267,3 tys. zł) oraz umów zlecenia (21,1 tys. zł). Wynagrodzenia z tytułu umów cywilnoprawnych dla wykonawców zatrudnionych w SGGW stanowiły od 83% do 94% poniesionych ogółem kosztów wynagrodzeń w danym projekcie. W dwóch projektach zakupiono aparaturę naukowo-badawczą: liofilizator laboratoryjny z wyposażeniem³³ (100,0 tys. zł), sprzęt komputerowy³⁴ (12,4 tys. zł) oraz licencję oprogramowania do obliczeń inżynierskich (19,9 tys. zł). Po zakończeniu realizacji projektów aparaturę przekazano na własność SGGW, która w trakcie kontroli NIK była użytkowana. W ramach innych kosztów bezpośrednich pokryto koszty delegacji i wyjazdów na konferencje naukowe wraz z opłatami w ich uczestnictwie, wykonanie badań oraz zakupiono materiały biurowe i sprzęt laboratoryjny.

Koszty pośrednie w kontrolowanych projektach, wynoszące 113,9 tys. zł były zgodne z limitem określonym w dwóch edycjach konkursu Sonata i stanowiły 30% kosztów bezpośrednich. Ze środków przyznaných na realizację kontrolowanych projektów nie ponoszono wydatków na stypendia.

³¹ Projekt „Nowoczesne algorytmy sztucznej inteligencji w analizie danych geotechnicznych” (2011/03/D/ST8/04309).

³² Projekt „Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze” (2013/09/D/NZ9/04150).

³³ Aparatura do usuwania wody i innych rozpuszczalników w warunkach próżni i obniżonej temperatury

³⁴ W tym: trzy komputery osobiste oraz jedna kolorowa laserowa drukarka.

W jednym projekcie³⁵ poniesiono koszty ośmiu publikacji wyników badań w opracowaniach pokonferencyjnych w łącznej kwocie 5,6 tys. zł (w ramach opłaty konferencyjnej). Przyznane finansowanie na realizację projektów objętych kontrolą nie stanowiły pomocy publicznej.

(akta kontroli: tom I, str. 66, 71-73, 231, 237-238, 256, 260-263, 284 286-287, 315, 325, 332; tom II, str. 205-206, 501-503)

Wszystkie projekty zostały zrealizowane terminowo. W przypadku jednego projektu przedłużono, za zgodą NCN i na podstawie zawartego aneksu, termin realizacji o cztery miesiące. W projektach nie wprowadzono innych zmian wymagających zgody NCN. W harmonogramach nie określano momentu rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych zadań badawczych.

W kontrolowanych projektach Sonata, za zgodą Prorektora ds. Nauki, zwiększono liczbę wykonawców z 10 (w tym dwóch w roli kierowników projektów) do 11 oraz włączono do projektu trzech nowych magistrantów w miejsce dotychczasowych, którzy ukończyli studia. Zwiększenie liczby wykonawców wynikało z potrzeby dopracowania metodyki oznaczeń ze względu na specyfikę materiału badawczego. Warunki konkursów nie przewidywały szczególnych warunków oraz procedury naboru wykonawców. Wszyscy wykonawcy i kierownicy projektów uczestniczyli w realizacji projektów. Efekty prowadzonych badań opublikowano w rozdziałach dwóch publikacji książkowych oraz wykorzystano w czterech obronionych pracach magisterskich.

Z przebiegu obydwu projektów kierownicy sporządzili raporty roczne i końcowe w terminach określonych w umowach.

(akta kontroli: tom I, str. 64-65, 284-285, 399; tom II, str. 173-214, 487-515)

1.5. W przypadku sześciu³⁶ spośród 10 poddanych kontroli projektów (Opus, Preludium i Sonata), zrealizowanych w latach 2013-2017, umowy zawarte z NCN zobowiązywały Uczelnię do zwrotu sumy ewentualnych odsetek bankowych uzyskanych od środków przekazanych na realizację projektów. Umowy nie nakładały obowiązku posiadania przez SGGW wyodrębnionego rachunku bankowego dla każdego z kontrolowanych projektów.

Do końca 2015 r. wszystkie środki przekazywane na realizację projektów badawczych (w tym również z NCN) wpływały na jeden wspólny dotacyjny rachunek bankowy SGGW. Rachunek ten był oprocentowany i służył do obsługi wszystkich realizowanych wówczas projektów badawczych. Z dniem 1 stycznia 2016 r. Uczelnia wyodrębniła rachunek bankowy (również oprocentowany) wyłącznie do obsługi projektów finansowanych przez NCN³⁷.

SGGW zwróciła odsetki bankowe naliczone za okres 2016-2017 dla wszystkich realizowanych w tym czasie projektów (w tym pięciu kontrolowanych). Zwrotu odsetek za 2016 r., w łącznej wysokości 14,9 tys. zł, dokonano 5 stycznia 2017 r., a za 2017 r., w łącznej wysokości 30,2 tys. zł - 9 stycznia 2018 r. Uczelnia

³⁵ "Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze" (2013/09/D/NZ9/04150).

³⁶ W tym:

- dwóch projektów z konkursu Opus, tj.: „Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce” (2013/09/B/HS4/03606) oraz „Rola wewnątrzkomórkowego i wydzielanego mikroRNA w humoralnych oddziaływaniach kontrolowanych przez IL-6, IL-8 i IL-15 pomiędzy adipocytami i mioblastami w czasie różnicowania” (2013/09/B/NZ9/00115),
- trzech projektów z konkursu Preludium, tj.: „Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniakomięsaków poszczepiennych kotów - badania *in vitro* oraz *in ovo*” (2012/07/N/NZ4/02413), „Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BScV)” - (2012/07/N/NZ9/01797) oraz „Nanocząstki platyny jako regulatory autokonsumpcji DNA w procesie śmierci komórki w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego *in vitro* i *in ovo*” (2013/09/N/NZ9/01895),
- jednego projektu z konkursu Sonata "Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze" (2013/09/D/NZ9/04150).

³⁷ Z wyjątkiem projektów, co do których istniał umowny wymóg posiadania konta indywidualnego.

nie zwróciła odsetek za lata 2013-2015, tj. za okres przypadający na pełną realizację jednego projektu³⁸ oraz za okres od dwóch do trzech lat realizacji pozostałych pięciu projektów.

Kwestor wyjaśniła, że niezwrócone do NCN środki były księgowane na ogólne przychody finansowe SGGW z tytułu odsetek bankowych i wykorzystywane na bieżące wydatki związane z obsługą bankową, w tym na opłaty i prowizje bankowe.

(akta kontroli: tom I, str. 215-223, 252, 354; tom II, str. 292, 353, 421, 484, 540, 583)

1.6. Żaden z 10 objętych kontrolą projektów konkursów Opus, Preludium i Sonata nie podlegał kontroli NCN, ani nie wymagał przeprowadzenia audytu zewnętrznego.

(akta kontroli: tom I, str. 266-267)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku sześciu z dziesięciu objętych kontrolą projektów, SGGW nie dokonała zwrotu odsetek bankowych uzyskanych od środków przekazanych przez NCN, w tym w czterech projektach³⁹ za lata 2014-2015 oraz dwóch projektach⁴⁰ za lata 2013-2015, mimo że obowiązek taki wynikał z umów zawartych z NCN, a rachunek na którym gromadzono środki finansowe był oprocentowany. NIK zwraca uwagę, że ww. umowy zawarto z NCN w latach 2013 i 2014, tj. w okresie, w którym SGGW posiadała jeden wspólny rachunek bankowy dla wszystkich projektów badawczych realizowanych z różnych źródeł finansowania, co uniemożliwiało wyliczenia i zwrot odsetek. Dopiero wyodrębnienie rachunku bankowego w 2016 r. pozwoliło SGGW na wypełnienie ww. obowiązku.

Prorektor ds. Nauki oraz Kwestor wyjaśnili, że brak zwrotu odsetek bankowych za lata 2013-2015 od przekazanych środków, związany był z niemożliwością ich wyliczenia. Z uwagi na odległy okres oraz zmiany kadrowe w Kwesturze SGGW, Kwestor nie była w stanie wyjaśnić powodów, dla których Uczelnia do końca 2015 r. nie posiadała wyodrębnionych rachunków bankowych dla każdego projektu finansowanego przez NCN lub jednego wspólnego dla wszystkich takich projektów. Prawdopodobnie związane to było z brakiem w umowach o finansowanie takiego wymogu.

(akta kontroli: tom I, str. 215, 217, 354)

2. W jednym projekcie⁴¹ z dwoma wykonawcami zawarto umowy o dzieło⁴² niezgodnie z obowiązującym w SGGW wzorem, wprowadzonym Zarządzeniem Rektora nr 55/2011 z dnia 30 czerwca 2011 r.⁴³, ponieważ zawarte umowy zawierały postanowienie o wypłacie wynagrodzenia w miesięcznych ratach. W ocenie NIK postanowienie dokonywania miesięcznych płatności wynagrodzenia wykracza poza

³⁸ „Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BScV)” - (2012/07/N/NZ9/01797).

³⁹ Tj. w projektach: „Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce” (2013/09/B/HS4/03606); „Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze” (2013/09/D/NZ9/04150); „Nanocząstki platyny jako regulatory autokonsumpcji DNA w procesie śmierci komórki w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego *in vitro* i *in ovo*” (2013/09/N/NZ9/01895) oraz „Rola wewnątrzkomórkowego i wydzielanego mikroRNA w humoralnych oddziaływaniach kontrolowanych przez IL-6, IL-8 i IL-15 pomiędzy adipocytami i mioblastami w czasie różnicowania” (2013/09/B/NZ9/00115).

⁴⁰ Tj. w projektach: „Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniakomięsaków poszczepiennych kotów - badania *in vitro* oraz *in ovo*” (2012/07/N/NZ4/02413) oraz „Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BScV)” - (2012/07/N/NZ9/01797).

⁴¹ „Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniakomięsaków poszczepiennych kotów - badania *in vitro* oraz *in ovo*” (2012/07/N/NZ4/02413).

⁴² Z kierownikiem projektu (Katarzyną Z.), zawarto w dniu 20 czerwca 2013 r. umowę o dzieło nr 7025/13 na okres 36 miesięcy, a z adiunktem (Karolem P.) w dniu 12 listopada 2013 r. umowę o dzieło nr 4691/13 na okres 12 miesięcy.

⁴³ Zarządzenie w sprawie zasad zawierania umów zlecenia, umów o dzieło i umów o przeniesienie praw autorskich oraz obiegu dokumentów związanych z tymi umowami.

charakter umów o dzieło, których przedmiotem jest efekt końcowy wykonanego dzieła, a nie sam proces tworzenia go.

W rzeczywistości wykonawcom projektu dokonano płatności wynagrodzenia na podstawie przedłożonych rachunków odpowiednio w dwóch i trzech ratach.

Kierownik projektu wyjaśniła, że wynagrodzenia były wypłacane po zrealizowaniu danego etapu badań zgodnie z harmonogramem zawartym we wniosku do NCN. Brak wynagrodzeń w miesięcznych okresach związany był z ich płatnością z góry, co mogłoby spowodować wypłacenie środków za zadania niezrealizowane.

(akta kontroli: tom I, str. 233, 304-314; tom II, str. 428-432)

OCENA CZĄSTKOWA

SGGW prawidłowo złożyła wnioski o finansowane projektów badawczych, projekty zostały zrealizowane terminowo i zgodnie z założeniami konkursów ogłoszonych przez NCN. Dokonane przez SGGW przesunięcia środków finansowych pomiędzy pozycjami kosztorysu nie przekroczyły dopuszczalnych limitów. Raporty roczne i końcowe z realizacji projektów złożono terminowo i w wymaganym zakresie. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niedokonania zwrotu wymaganych odsetek bankowych uzyskanych od środków przekazanych przez NCN oraz zawarcia z wykonawcami projektu dwóch umów cywilnoprawnych niezgodnie z obowiązującym w SGGW wzorem.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Efekty zrealizowanych projektów.

W wyniku realizacji 10 objętych badaniem projektów powstało łącznie 66 publikacji zamieszczonych w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, dwa rozdziały w dwóch książkach naukowych oraz 75 publikacji pokonferencyjnych. Łączna liczba cytowań⁴⁴ w publikacjach innych autorów wyniosła 532⁴⁵. W ramach poszczególnych konkursów przedstawia się to następująco:

- Opus – 38 publikacji w czasopiśmie (łączna liczba ich cytowań wyniosła 331) oraz 45 publikacji pokonferencyjnych (łączna liczba ich cytowań to 25);
- Preludium – 17 publikacji w czasopiśmie (łączna liczba ich cytowań wyniosła 115) oraz 10 publikacji pokonferencyjnych;
- Sonata – 11 publikacji w czasopiśmie (łączna liczba ich cytowań wyniosła 56) oraz 20 publikacji pokonferencyjnych (łączna liczba ich cytowań to 5).

We wszystkich ww. publikacjach, zgodnie z postanowieniami umów o finansowaniu, umieszczono informację, iż zostały one opracowane w ramach projektu finansowanego ze środków NCN. W ramach realizacji trzech kontrolowanych projektów, ze środków NCN pokryto koszty publikacji naukowych w łącznej wysokości 13,9 tys. zł, w tym: czterech publikacji w czasopiśmie⁴⁶ oraz 24 publikacji pokonferencyjnych⁴⁷. Koszty publikacji zaplanowano we wnioskach o finansowanie projektów.

(akta kontroli: tom I, str. 315-332; tom II, str. 50-56, 120-125, 183-187, 304-306, 367-368, 441-449, 497-501, 550-551, 596, 611-612)

We wszystkich raportach końcowych zamieszczono popularyzatorski opis rezultatów projektu. Najważniejsze osiągnięcia wynikające z prowadzonych badań i analiz objętych kontrolą projektów (zgodnie ze wskazanymi w raportach rezultatami) przedstawiają się następująco w ramach konkursów:

⁴⁴ Według stanu na dzień 6 listopada 2019 r.

⁴⁵ Według baz Google Scholar oraz Web of Science.

⁴⁶ W projekcie „Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin” (2011/01/B/NZ2/01631).

⁴⁷ W dwóch projektach: „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej” (2011/03/N/HS4/03090) oraz „Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze” (2013/09/D/NZ9/04150).

Opus:

poznano mechanizmy reprodukcji roślin (na przykładzie ogórka), prowadzących do powstania zróżnicowania genetycznego (projekt „*Analiza transkryptomów ogórka w rozwiązaniu zagadnienia determinacji płci roślin*”),

- wyjaśniono wybrane mechanizmy wpływu grafenu oraz kompleksalotropowych form węgla i aminokwasów na komórki i tkankę guza mózgu glejaka wielopostaciowego na tle procesów molekularnych i fizjologicznych zachodzących w komórkach (projekt „*Grafen i nanokompleksy grafitu jako modulatory odżywiania komórki i ekspresji białka p53 w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego in vitro i in ovo*”),
- określono możliwość integracji pionowej na rynku trzody chlewnej w Polsce i wskazano racjonalne rozwiązania organizacyjne (projekt „*Integracja na rynku trzody chlewnej warunkiem rozwoju produkcji żywca wieprzowego w Polsce*”),
- poznano profile wewnątrzkomórkowej ekspresji i zewnątrzkomórkowego wydzielania mikroRNA przez adipocyty i mioblasty poddane różnicowaniu w obecności IL-6 i IL-15, jako czynników bioaktywnych uwalnianych z tkanki tłuszczowej i mięśniowej (projekt „*Rola wewnątrzkomórkowego i wydzielanego mikroRNA w humoralnych oddziaływaniach kontrolowanych przez IL-6, IL-8 i IL-15 pomiędzy adipocytami i mioblastami w czasie różnicowania*”).

(akta kontroli: tom I, str. 333-334, 336-337, 339-341, 344-347, 350-351; tom II, str. 45-49, 65, 114, 139, 436-438, 457, 591-594)

Preludium:

- określono zależności między stosowanymi w gospodarstwach rolniczych strategiami w zakresie płynności finansowej i efektywności prowadzonej działalności (projekt „*Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności od strategii płynności finansowej*”),
- wykazano w badaniach przedklinicznych, że nanocząstki złota w połączeniu z doksorubicyną są skuteczne w leczeniu mięsaków poiniekcyjnych kotów (projekt „*Wpływ biokompleksów nanocząstek koloidalnego złota w połączeniu z doksorubicyną na rozwój włókniakomięsaków poszczepiennych kotów - badania in vitro oraz in ovo*”),
- określono zmienność genetyczną wśród izolatów BIScV oraz ustalono korelację pomiędzy polimorfizmem genetycznym patogena i rodzajem objawów chorobowych obserwowanych u roślin porażonych wirusem (projekt „*Analiza korelacji pomiędzy patogennością, a polimorfizmem genetycznym wirusa oparzeliny borówki wysokiej (Blueberry scorch virus, BIScV)*”),
- wyjaśniono mechanizm działania nanocząsteczek, jako czynnika odpowiedzialnego za utworzenie adduktów w obrębie nici DNA prowadzące do śmierci komórki na drodze apoptozyn wraz z kontrolą efektywności autokonsumpcji adduktów DNA w komórce oraz określono bezpośredni wpływ nanocząstek platyny na stan morfologiczno funkcjonalny mitochondrium komórek glejaka oraz status markerów stanu zapalnego w tkance guzów glejaka (projekt „*Nanocząstki platyny jako regulatory autokonsumpcji DNA w procesie śmierci komórki w badaniach na modelu glejaka wielopostaciowego in vitro i in ovo*”).

(akta kontroli: tom I, str. 334-335, 336-337, 343-344-350; tom II, str. 301-303, 313, 362, 372, 547-548, 556, 605-609, 617)

Sonata:

- zaimplementowano różnorodne metody sztucznej inteligencji do analizy danych geotechnicznych. Udało się określić, jak bardzo szczegółowe informacje na temat struktury gruntu można pozyskać dzięki zastosowaniu nowych metod (zastosowanie algorytmów do tworzenia profilu geotechnicznego), w porównaniu z tradycyjnymi badaniami (projekt „*Nowoczesne algorytmy sztucznej inteligencji w analizie danych geotechnicznych*”),

- opracowano recepturę żelów hydrokoloidowych z dodatkami cukru, kwasu lub pulpy truskawkowej oraz określono wpływ napowietrzania oraz składu na wybrane właściwości fizyczne i sensoryczne suszy sublimacyjnych (projekt „Innowacyjny produkt truskawkowy o wykreowanej strukturze”).

(akta kontroli: tom I, str. 334, 336, 341-342, 347-350;
tom II, str. 197-200, 211, 493, 496, 511)

Trzech spośród 10 kierowników projektu⁴⁸ uczestniczyło w prowadzonych przez NCN ankietach i badaniach ewaluacyjnych.

(akta kontroli: tom I, str. 357-404, 432)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W wyniku realizacji objętych kontrolą projektów osiągnięto zakładane efekty w postaci publikacji w czasopismach naukowych o znaczeniu międzynarodowym, prezentacji wyników prac badawczych na konferencjach i w materiałach pokonferencyjnych. Publikacje zawierały informacje o finansowaniu badań ze środków NCN. W raportach końcowych zamieszczono popularyzatorski opis rezultatów projektów.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie stosowania obowiązującego w SGGW wzoru umowy o dzieło.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Rektora SGGW, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 9 grudnia 2019 r.

Kontrolerzy
Marta Knigawka
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

.....
Bartosz Pomykała
Specjalista kontroli państwowej
.....

⁴⁸ Tj. projektów: 2011/03/B/NZ9/03387, 2011/03/N/HS4/03090 i 2013/09/N/NZ9/01895.

